

DECIZIE nr. 425 din 9 iunie 2015

referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 181 alin. (1) din Codul de procedură penală

EMITENT • **CURTEA CONSTITUȚIONALĂ**

Publicat în **MONITORUL OFICIAL nr. 609 din 12 august 2015**

Data intrării în vigoare 12-08-2015

Augustin Zegrean	- președinte
Valer Dorneanu	- judecător
Petre Lăzăroiu	- judecător
Mircea Ștefan Minea	- judecător
Daniel Marius Morar	- judecător
Mona-Maria Pivniceru	- judecător
Puskas Valentin Zoltan	- judecător
Simona-Maya Teodoroiu	- judecător
Tudorel Toader	- judecător
Cristina Teodora Pop	- magistrat-asistent

Cu participarea reprezentantului Ministerului Public, procuror Iuliana Nedelcu.

1. Pe rol se află soluționarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 181 alin. (1) din Codul de procedură penală, excepție ridicată de Curtea de Apel Oradea - Secția penală și pentru cauze cu minori, din oficiu, în Dosarul nr. 56/35/P/2013 și care formează obiectul Dosarului Curții Constituționale nr. 1.149 D/2014.

2. La apelul nominal se constată lipsa părților, procedura de citare fiind legal îndeplinită.

3. Cauza fiind în stare de judecată, președintele acordă cuvântul reprezentantului Ministerului Public, care pune concluzii de respingere a excepției de neconstituționalitate ca neîntemeiată. Se arată că, spre deosebire de vechea reglementare, respectiv art. 125 din Codul de procedură penală din 1968, prevederile art. 181 alin. (1) din Codul de procedură penală nu fac decât să arate cu mai mare claritate condițiile în care o nouă expertiză poate fi dispusă. Se precizează că, mai mult decât atât, dispozițiile actualului Cod de procedură penală prevăd posibilitatea audierii expertului, atât în faza urmăririi penale, cât și în cea a judecării. Se susține că aceste aspecte reprezintă expresia conformității cu art. 6 paragraful 3 lit. e) din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, în privința noțiunii autonome de martor, care include și expertul.

CURTEA,

având în vedere actele și lucrările dosarului, constată următoarele:

4. Prin încheierile din 29 octombrie 2014 și 13 martie 2014, pronunțate în Dosarul nr. 56/35/P/2013, Curtea de Apel Oradea - Secția penală și pentru cauze cu minori a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 181 alin. (1) din Codul de procedură penală, excepție ridicată, din oficiu, într-o cauză având ca obiect stabilirea vinovăției inculpaților sub aspectul săvârșirii infracțiunilor de braconaj prevăzute la [art. 42 și 44 din Legea vânătorii și a protecției fondului cinegetic nr. 407/2006](#).

5. În motivarea excepției de neconstituționalitate se arată că textul criticat restrânge posibilitatea părților, a procurorului și a instanței de judecată de a dispune sau de a solicita efectuarea unei noi expertize la trei cazuri, apreciate ca fiind netemeinice, respectiv: când concluziile raportului de expertiză sunt neclare, când concluziile raportului de expertiză sunt contradictorii și când între conținutul și concluziile raportului de expertiză există contradicții, cu condiția ca aceste deficiențe să nu poată fi înlăturate prin audierea expertului. Se susține că această nouă reglementare este deficitară în raport cu cea din cuprinsul art. 125 din Codul de procedură penală din 1968, care permitea efectuarea unei noi expertize ori de câte ori existau îndoieli cu privire la exactitatea concluziilor raportului de expertiză. Se arată că înlăturarea, prin intrarea în vigoare a noului Cod de procedură penală, a dreptului de a solicita și de a dispune efectuarea unei noi expertize ori de câte ori aceasta este considerată oportună și necesară încalcă dreptul la un proces echitabil al părților procesului penal, contravenind în acest fel prevederilor art. 21 alin. (3) din Constituție și art. 6 paragraful 1 și paragraful 3 lit. b) din Convenție. Se susține încălcarea, în acest fel, și a dispozițiilor art. 53 din Legea fundamentală. În acest sens, se observă că dreptul la un proces echitabil presupune, printre altele, posibilitatea de a solicita și de a obține probe, inclusiv expertize și contraexpertize, precum și dreptul de a le contesta, în vederea dovedirii pretențiilor deduse judecării sau a netemeiniciilor acuzațiilor formulate. Se apreciază că această restrângere contravine dispozițiilor art. 1 alin. (2) din Codul de procedură penală, care prevede că normele de procedură penală urmăresc asigurarea exercitării eficiente a atribuțiilor organelor judiciare cu garantarea drepturilor părților și ale celorlalți participanți în procesul penal astfel încât să fie respectate prevederile Constituției, ale tratatelor constitutive ale Uniunii Europene, ale celorlalte reglementări ale Uniunii Europene în materie procesual penală, precum și ale pactelor și tratatelor privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care România este parte, prevederilor art. 5 din Codul de procedură penală, ce reglementează principiul aflării adevărului, precum și celor ale art. 103 din același cod, care, în interpretarea instanței, obligă la pronunțarea unei soluții în cauză, chiar dacă există îndoieli în privința corectitudinii raportului de expertiză, care, având în vedere prevederile art. 181 alin. (1) din Codul de procedură penală, nu mai poate fi înlăturat, întrucât concluziile sale sunt clare și neechivoce. Pentru aceste motive se susține încălcarea art. 1 alin. (5) din Constituție. Se subliniază faptul că, în

practică, există situații în care raportul de contraexpertiză furnizează concluzii diferite de cele cuprinse în prima expertiză efectuată.

6. Potrivit prevederilor [art. 30 alin. \(1\) din Legea nr. 47/1992](#), încheierile de sesizare au fost comunicate președinților celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului și Avocatului Poporului, pentru a-și exprima punctele de vedere asupra excepției de neconstituționalitate ridicate.

7. Guvernul opinează că excepția de neconstituționalitate este neîntemeiată. Se arată că dispozițiile legale criticate nu conțin reglementări de natură a îngreuna dreptul de acces liber la justiție și dreptul la un proces echitabil și la soluționarea cauzelor într-un termen rezonabil, fiind conforme cu prevederile art. 21 din Constituție și cu cele ale art. 6 din Convenție. Se arată că, prin urmare, dispozițiile art. 53 din Constituție nu sunt incidente în cauză și că, pentru aceste motive, prevederile art. 181 alin. (1) din Codul de procedură penală nu contravin nici dispozițiilor art. 1 alin. (5) din Legea fundamentală.

8. Președinții celor două Camere ale Parlamentului și Avocatul Poporului nu au comunicat punctele lor de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

CURTEA,

examinând încheierile de sesizare, punctul de vedere al Guvernului, raportul întocmit de judecătorul-raportor, concluziile procurorului, dispozițiile legale criticate, raportate la prevederile Constituției, precum și [Legea nr. 47/1992](#), reține următoarele:

9. Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art. 146 lit. d) din Constituție, precum și ale art. 1 alin. (2), ale [art. 2, 3, 10 și 29 din Legea nr. 47/1992](#), să soluționeze excepția de neconstituționalitate.

10. Obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie prevederile art. 181 alin. (1) din Codul de procedură penală, care au următorul cuprins: "Organul de urmărire penală sau instanța dispune efectuarea unei noi expertize atunci când concluziile raportului de expertiză sunt neclare sau contradictorii ori între conținutul și concluziile raportului de expertiză există contradicții, iar aceste deficiențe nu pot fi înlăturate prin audierea expertului."

11. Se susține că textul criticat încalcă prevederile constituționale ale art. 1 alin. (5) referitor la statul român, ale art. 21 alin. (3) cu privire la dreptul la un proces echitabil și ale art. 53 privind restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți, precum și dispozițiile art. 6 paragraful 1 și paragraful 3 lit. b) din Convenție, referitoare la dreptul la un proces echitabil.

12. Examinând excepția de neconstituționalitate, Curtea constată că, potrivit art. 172 din Codul de procedură penală, efectuarea unei expertize se dispune atunci când pentru constatarea, clarificarea sau evaluarea unor fapte ori împrejurări ce prezintă importanță pentru aflarea adevărului în cauză este necesară și opinia unui expert. Astfel, expertizele vor fi dispuse când faptele și împrejurările analizate pot contribui la aflarea adevărului, dar nivelul de cunoaștere necesar depășește cunoștințele unui jurist, presupunând o efectuare a unor cercetări ce depășesc limitele unor simple documentări.

13. Expertiza poate fi dispusă, conform art. 172 alin. (2) din Codul de procedură penală, la cerere sau din oficiu, de către organul de urmărire penală, prin ordonanță motivată, iar în cursul judecății se dispune de către instanță, prin încheiere motivată. Potrivit alin. (4) al aceluiași art. 172, expertiza poate fi efectuată de experți oficiali din laboratoare sau instituții de specialitate ori de experți independenți autorizați din țară sau din străinătate, în condițiile legii.

14. Numirea expertului sau a experților se face de către organul de urmărire penală sau de către instanța de judecată, părțile sau subiecții procesuali principali având dreptul să solicite ca la efectuarea expertizei să participe un expert recomandat de acestea, conform art. 173 alin. (1) și (4) din Codul de procedură penală. Când expertiza este dispusă de instanță, procurorul poate solicita ca un expert recomandat de el să participe la efectuarea expertizei, potrivit art. 173 alin. (4) teza a doua din același cod.

15. Raportul de expertiză este elaborat de către un expert sau de către mai mulți experți, conform alin. (1) și (2) ale art. 178 din Codul de procedură penală, și cuprinde constatările, clarificările, evaluările și opinia expertului. În situația în care expertiza este efectuată de mai mulți experți, iar aceștia au opinii diferite, este întocmit un singur raport de expertiză, care cuprinde aceste opinii.

16. În situația în care organul judiciar apreciază că este necesar, pentru lămurirea constatărilor sau a concluziilor, expertul poate fi audiat, atât în cursul urmăririi penale, cât și al judecății, potrivit dispozițiilor art. 179 alin. (1) din Codul de procedură penală. Audierea expertului poate fi solicitată, conform aceleiași norme procesual penale, atât din oficiu, cât și la cererea procurorului, a părților și a subiecților procesuali principali.

17. De asemenea, potrivit art. 180 alin. (1) din Codul de procedură penală, atunci când organul de urmărire penală sau instanța de judecată constată că expertiza nu este completă și nu poate fi completată prin audierea expertului, din oficiu sau la cerere, dispune efectuarea unui supliment de expertiză, de către același expert. Când desemnarea aceluiași expert nu este posibilă, va fi dispusă efectuarea unei alte expertize de către alt expert.

18. În aceste condiții, conform art. 181 alin. (1) din Codul de procedură penală, efectuarea unei noi expertize atunci când concluziile raportului de expertiză sunt neclare sau contradictorii ori între conținutul și concluziile raportului de expertiză există contradicții, iar aceste deficiențe nu pot fi înlăturate prin audierea expertului, organul de urmărire penală sau instanța de judecată poate dispune efectuarea unei noi expertize.

19. Analizând dispozițiile procesual penale anterior arătate, Curtea reține că echivocul sau claritatea concluziilor raportului de expertiză sunt lăsate la aprecierea organului de urmărire penală sau a instanței de judecată, criteriile de apreciere nefiind impuse prin dispoziții ale legii procesual penale. În situația în care organul de urmărire penală sau instanța de judecată apreciază că concluziile raportului de expertiză sunt neclare sau contradictorii ori între conținutul și concluziile raportului de expertiză există contradicții - ipotezele prevăzute prin textul criticat, - acestea pot dispune audierea expertului, conform art. 179 din Codul de procedură penală, pentru lămurirea constatărilor sau concluziilor cuprinse în raportul de expertiză. Atunci când se apreciază că raportul de expertiză este incomplet și această deficiență nu poate fi acoperită prin audierea expertului, poate fi dispusă efectuarea unui supliment de expertiză, potrivit art. 180 din Codul de procedură penală. De asemenea, dacă concluziile raportului de expertiză sunt neclare sau contradictorii ori între conținutul și concluziile raportului de expertiză există contradicții, organul de urmărire penală sau instanța poate dispune efectuarea unei noi expertize, conform art. 181 din același cod.

20. Prin urmare, dispozițiile art. 179-181 din Codul de procedură penală oferă organelor de urmărire penală și instanțelor de judecată trei mijloace procesuale distincte ce pot fi folosite separat sau în mod coroborat pentru stabilirea adevărului în cauzele penale prin intermediul expertizelor, mijloace care acoperă toate situațiile în care instanțele ar putea fi împiedicate să folosească concluziile rapoartelor de expertiză în stabilirea adevărului.

21. De asemenea, Codul de procedură penală nu prevede o anumită valoare probantă a expertizelor, ele urmând a fi analizate, la fel ca restul probelor, prin coroborare cu celelalte probe existente în dosar. În acest sens, art. 103 din Codul de procedură penală prevede că probele nu au o valoare dinainte stabilită prin lege și sunt supuse liberei aprecieri a organelor judiciare în urma evaluării tuturor probelor administrate în cauză și că, în luarea deciziei asupra existenței infracțiunii și a vinovăției inculpatului, instanța hotărăște motivat, cu trimitere la toate probele evaluate.

22. Pentru aceste motive, Curtea constată că dispozițiile art. 181 din Codul de procedură penală trebuie analizate în coroborare cu acelea ale art. 179-180 din acest cod și că acestea oferă garanțiile procesuale necesare asigurării dreptului la un proces echitabil prevăzut la art. 21 alin. (3) din Constituție și art. 6 paragraful 1 și paragraful 3 lit. b) din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

23. Pentru aceleași considerente nu poate fi reținută încălcarea prin textul criticat a prevederilor art. 1 alin. (5) din Constituție.

24. Cum prevederile art. 181 alin. (1) din Codul de procedură penală nu încalcă dreptul fundamental invocat în susținerea excepției, prevederile art. 53 din Constituție nu sunt incidente în cauză.

25. Pentru considerentele expuse mai sus, în temeiul art. 146 lit. d) și al art. 147 alin. (4) din Constituție, al art. 1-3, al art. 11 alin. (1) lit. A.d) și al [art. 29 din Legea nr. 47/1992](#), cu unanimitate de voturi,
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

Respinge ca neîntemeiată excepția de neconstituționalitate ridicată din oficiu de Curtea de Apel Oradea - Secția penală și pentru cauze cu minori în Dosarul nr. 56/35/P/2013 și constată că dispozițiile art. 181 alin. (1) din Codul de procedură penală sunt constituționale în raport cu criticile formulate.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică Curții de Apel Oradea - Secția penală și pentru cauze cu minori și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Pronunțată în ședința din data de 9 iunie 2015.

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE

AUGUSTIN ZEGREAN

Magistrat-asistent,

Cristina Teodora Pop
